

Vondsten van Dodemansduim *Alcyonium digitatum*, aan de Belgische Westkust

Marie-Thérèse Vanhaelen

Onlangs, op 15 november 2016 vond ik nabij het Vissersmonument te Koksijde een uiterst verse kolonie *Alcyonium digitatum* op het strand.

Ik herinnerde me, dat ik lang geleden ook een mooie kolonie gevonden had; dat was tijdens de herfst van 1992.

Daar er recentelijk meerdere meldingen gedaan zijn van deze soort (Kerckhof en De Blauwe, 2015), (De Blauwe, 2014) en (De Blauwe, 2016) besloot ik de gegevens van mijn vroegere vondst op te zoeken; ik wist namelijk dat het exemplaar bewaard was.

Toen het doosje terug te voorschijn kwam, bleek dat er lijstjes met vondsten bijzaten van 1990 tot eind 1995. (Dus toch niet zo zeldzaam op het strand als ik dacht !).

Maar ik had slechts die ene mooiste kolonie bijgehouden.

Hier volgt de beschrijving : ze was bij de vondst op 10 oktober 1992 te Koksijde, Ster der Zee uiterst vers, roosachtig, vierlobbig van vorm en ongeveer 5,5 cm op 3,5 cm; ze zat vast op een ongeveer even grote, ruwe, zwarte, afgeronde steen waarin gaten zaten met levende boorwormen *Polydora ciliata* en eveneens levende Driekantige kalkkokerwormen *Pomatoceres triqueter*. Daar in die tijd foto's in de Strandvlo nog niet aan de orde van de dag waren, maakte ik er toen een tekeningetje van (fig.1).

Alle andere exemplaren uit die periode zaten niet meer op een substraat.

Datum	Vindplaats	Aantal + toestand
11-07-90	ODK	1 ex., los
10-10-92	KOK	1 op substraat (beschrijving hierboven)
17-10-93	KOK+ODK	3, los
25-02-94	Sint-André	2, los
12-04-94	KOK	1 los
06-10-94	DP	5 los
07-10-94	KOK	2 los
04-01-95	KOK	5 los Na zware storm
05-01-95	KOK	8 los
14-01-95	KOK	2 los
15-01-95	DP	1 los

23-03-95	KOK	1 los
30-06-95	KOK	2 los
30-09-95	KOK	2 los

Tabel: Eigen vondsten van *Alcyonium digitatum* vanaf 1990 tot eind 1995.

(KOK = Koksijde, DP = De Panne, ODK = Oostduinkerke)

Fig. 1: Tekening van verse kolonie *Alcyonium digitatum* gevonden op 10/10/1992 te Koksijde, Ster der Zee (M. Th. Vanhaelen)

We nemen aan dat andere strandwaarnemers in die periode ook vondsten deden van Dodemansduim.

We kunnen afleiden uit de tabel dat de meeste vondsten gedaan werden in de herfst- en winterperiode. Uit onze notities blijkt ook dat deze soort vooral aanspoeld is na stormen en ook bij vriesweer. Zo werden bijvoorbeeld de acht kolonies van 5 januari 1995 opgeraapt in de vloedlijn; ze waren bevroren en lagen tussen vele duizenden slibanemonen *Sagartia troglodytes*; twee Dodemansduimen waren 7 cm, twee exemplaren oranje en de andere bleek. Op 30 september 1995 was één van de kolonies uiterst vers, er waren enkele stukjes afgebroken; op die plaatsen waren de rozerode poliepjes heel goed te zien.

Bekijken we nu de recente vondst van 15 november 2016: (foto 1), de kolonie lag tegen de westkant van het strandhoofd bij het Vissersmonument en was uiterst vers, mogelijk nog levend.

Ze was hartvormig en roze (twee lobben) en zat vast op een kluwen van levende Driekantige kalkkokerworm *Pomatoceres triqueter*. Deze verse Dodemansduim had een groote van ongeveer 6 cm x 3 cm.

Uit de aangehaalde literatuur leid ik af dat vondsten op substraat eerder zeldzaam zijn op Belgisch strand.

Alcyonium digitatum behoort tot de orde der Alcyonacea, één van de orden van de zachte koralen.

Volgens Weinberg (1994) vormen de kolonies vleesachtige, gelobde massa's. Elke kolonie, die tot een twaalftal, ietwat afgeplatte lobben kan vormen, kan ruim 20 cm worden. Als de kolonies zich uitzetten krijgen ze een donsachtig voorkomen.

De meest algemene kleuren zijn geel of bleek oranje. De soort vertoont een voorkeur voor gebieden met sterke stroming; ze leeft op harde substraten, zoals rotsen en stenen en komt ook overvloedig voor op scheepswrakken.

Ze leeft vanaf enkele meters tot ongeveer 50 m diep en komt voor vanaf het noorden van Portugal tot IJsland.

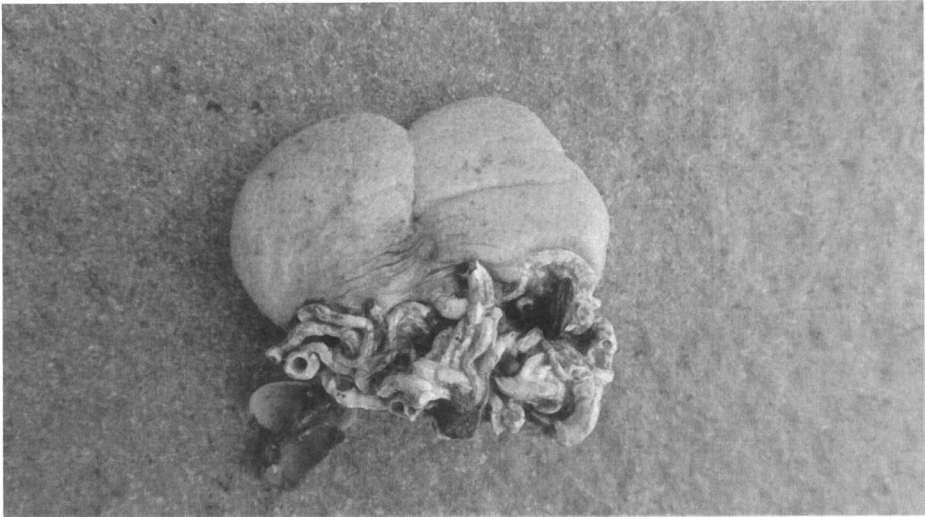

Foto 1: Verse kolonie *Alcyonium digitatum* gevonden op 15 november 2016 te Koksijde (Foto: Marc Panneels)

Besluit

We merken op dat de kolonies die aan de Belgische kust aanspoelen, beduidend kleiner blijven, dat de kleur van verse exemplaren (meestal) roze is, dat een aantal angespoelden minder vers zijn of slechts fragmenten van grotere kolonies zijn en dat er ook andere harde substraten gebruikt worden dan stenen en rotsen. We vragen ons af of vondsten op onze stranden misschien afkomstig zijn van wrakken? Werd Dodemansduim al

waargenomen op havendammen of rotsen, bv. Boulogne of komt hij voor op onze eigen havenmuren ?

Misschien hebben duikers hierop een antwoord (Oosterschelde?)

Wij blijven er in ieder geval naar uitkijken op onze strandtochten.

Summary

The find of dead man's fingers *Alcyonium digitatum*, washed ashore on the sandy beach at Koksijde (Belgium) formed the incentive to look at former data. It is absolutely not a common appearance on the beach. Some data in the recent years and strangely enough some more in the early 1990s.

Literatuur

- DE BLAUWE, H., 2014. Bijzondere vondsten verslag nummer 5. De Strandvlo 34(2): 63
DE BLAUWE, H., 2016. Bijzondere vondsten verslag nummer 8. De Strandvlo 36(2): 51
KERCKHOF, F. & H. DE BLAUWE, 2015. Bijzondere vondsten verslag nummer 7. De Strandvlo 35(3): 93
WEINBERG, S., 1994. Découvrir l'Atlantique, la Manche et la mer du Nord. Nathan, 383pp.

**Ter Yde, I
8670 Oostduinkerke**